

196

van Schryffte.

DE

SURINAAMSCH E KWESTIE

OP

HAAR TEGENWOORDIG STANDPUNT.

NIET IN DEN HANDEL.

C

44

196
L 44

DE
SURINAAMSCH E KWESTIE
or
HAAR TEGENWOORDIG STANDPUNT.

In den laatsten tijd is de aandacht van het publiek wederom meer op de Kolonie Suriname gevestigd geworden, door verschillende dagblad-artikelen, brochures enz. Sedert de emancipatie der negerslaven in 1863, eene groote en kostbare daad, die voor een oogenblik indruk maakte, was zij bij het groote publiek bijna in vergetenheid geraakt; vóór die emancipatie, doorleefde zij een lang tijdperk van kwijning, en ook in dat tijdperk trok zij zeer weinig het oog; en toch is Suriname vroeger eene kostbare bezitting geweest, die rijkdommen aan deze stad en aan het gansche land heeft aangebragt; maar in welk tijdperk ook, nooit heeft de Kolonie zich mogen verheugen in eene groote sympathie bij de natie, en vooral niet bij de Regering en de Kamer. Wat was van die onverschilligheid de oorzaak? Viel Suriname te veel af bij het groote Java, en zijn wij zoo rijk en zeker van onzen rijkdom, dat wij kleinere bezittingen kunnen versmaden, bezittingen klein, inderdaad, maar die, in beter handen dan de onze, spoedig tot een toppunt van welvaart en belangrijkheid voor het moederland zouden rijzen. Of was de slavernij, waaraan Suriname zijn voorspoed te danken had, velen een doorn in het oog?

Dit laat zich begrijpen, maar is er dan, wat den

arbeid betreft, tusschen het slavensysteem en de dwangcultuur op Java werkelijk zooveel onderscheid?

Om het even uit welke oorzaak, zeker is het dat Suriname door Nederland is verwaarloosd, dat met moeite, na een lang drijven der partijen en herhaalde aansporingen van buiten, er toe gebragt is voor een oogenblik de zaak ernstig en met kracht aan te vatten en de vrijverklaring der negerslaven te regelen; maar, laten wij het zonder hartstogt zeggen, laat men het in stillen ootmoed erkennen, ook die vrijverklaring is onvoorbereid en onberaden in zijn werk gegaan, en is als eene grootendeels mislukte zaak te beschouwen.

Omstreeks dertig jaren vroeger had in de Britsche West-Indische Koloniën en in 1848 in de Fransche de emancipatie plaats gehad; ieder kon toen voorzien dat vroeger of later onze Koloniën zouden moeten volgen, en, inderdaad, dat lange tijdperk, een tijdvak van onzekerheid en kwijning, heeft zich die gebeurtenis langzamerhand zien voorbereiden; de philanthropische partijen dreven de Regering er toe, de conservatieven hielden terug; van tijd tot tijd kwam er aandrang uit het buitenland; beloften werden gedaan, en de zaak sluimerde weder in; en zoo ging het jaren lang voort; de drang werd gaande weg al sterker en sterker, en eindelijk, na een paar mislukte ontwerpen, kwam er eene emancipatie-wet tot stand.

Wat was er intusschen gedaan om de slaven tot de vrijheid voor te bereiden? niets. Had men zich den tijd te nutte gemaakt om het jonge geslacht behoorlijk onderwijs te geven, zoodat men, als de emancipatie daar zoude zijn, menschen aan arbeid en orde gehecht zou hebben te emanciperen?

Neen, de Regering, hier te lande eene onophoudelijke

afwisseling van ministers, was steeds defensief te werk gegaan, en toen zij eindelijk toegaf, was er niets voorbereid. De emancipatie kwam tot stand, alleen met dezen waarborg, dat de vrijgemaakten nog tien jaren onder staatstoezicht zouden staan, en gedurende dien tijd verplicht zouden worden werkcontracten te sluiten. Van die tien jaren zijn er thans vijf verstreken, en over vijf jaren is het nooit zeer streng gehandhaafde staatstoezicht uit, en de neger is volkomen vrij om te arbeiden of geheel ledig te loopen, naar zijne keuze.

Die keuze is niet twijfelachtig: niet alleen het voorbeeld van andere koloniën, maar reeds de ondervinding in Suriname opgedaan leert het: de vrijgemaakte neger verlaat van lieverlede den arbeid geheel, vestigt zich op kleine stukjes grond, en leidt daar een lui en dierlijk leven.

Vermits ook in de verloopende vijf jaren van het staatstoezicht bijna niets voor de opvoeding der vrijgemaakten is gedaan, zoo lijdt het geen twijfel of over vijf jaren, wanneer de neger volkomen vrij zal zijn, zal hij tot het wilde en dierlijke natuurleven terugkeeren; en dit is dan de vrucht der emancipatie en van de miljoenen schats die zij der natie heeft gekost.

Doch dit daargelaten, want gedane zaken hebben geen keer, hoe is het nu daarbij met de Kolonie gesteld? Dat de negers den arbeid zouden verlaten wist een ieder, en de val der koloniale suikerproductie, onmiddelijk na de emancipatie, op 50 pCt. van het cijfer dat zij vóór dien tijd bedroeg was overtuigend genoeg. Aanvoer van vreemde arbeiders, coelies, Chinezen, op het voorbeeld der Engelsche en Fransche Koloniën, om de negers te vervangen, was dus het

wachtwoord in de Kolonie. Deze immigratie echter, het moge vreemd klinken, wordt verreweg beter tot stand gebragt door regeringen en regerings-ambtenaren, dan door particuliere maatschappijen. In vele koloniën is men met het laatste begonnen, om tot het eerste terug te keeren. De soort van onderneming heeft eigenaardige bezwaren, die langs diplomatieken weg ligter zijn op te heffen, terwijl de Regering door hare gezanten en consuls meer invloed en aanzien bij de bevolkingen heeft.

In het ontwerp der Nederlandsche emancipatie-wet was dan ook bepaald, dat de Nederlandsche Regering de immigratie in handen zou nemen, en de Kolonie van ruime aantallen arbeiders zou voorzien. De Heer VAN BOSSE echter, stelde een amendement voor, strekkende om deze bepaling uit het ontwerp te ligten en de immigratie aan particulieren over te laten, waarbij werd bepaald, dat een millioen gulden zou worden aangewend tot het verleenen van premiën op den aanvoer van immigranten. Dit amendement werd aangenomen.

Deskundigen wisten toen reeds dat particuliere immigratie eene ijdele poging is; de Heer VAN BOSSE echter was de tegenovergestelde meening toegedaan, of wenschte den Staat te ontslaan van een werk, dat dezen in beginsel niet voegt. Wij mogen aannemen dat de speciale toestand hem toen nog niet volledig bekend was, en moeten ook erkennen, dat eerst later hier voldingend is gebleken dat particuliere immigratie ongenoegzaam is; hij zou anders voorzeker zijn teruggedeinsd voor de gevolgen, die zijn amendement voor de Kolonie heeft gehad.

Schoorvoetende pogingen werden na de emancipatie

door particulieren gedaan om arbeiders voor Suriname te verkrijgen, doch met geen noemenswaardig resultaat. Eene meer krachtige poging had in 1865 plaats, door het in Amsterdam oprigten eener Immigratie-Maatschappij, die bestellingen op Chineesche arbeiders aannam, en deze in Suriname aanvoerde, tegen een commissieloon. Ook deze maatschappij had met tallooze bezwaren te kampen, en bragt in 1865 slechts 288, in 1866 809, in 1867 geene en in 1868 518, zamen slechts 1615 Chinezen naar de Kolonie over. Men schat het aantal vrijgemaakten die thans op de plantages arbeiden op 15 à 20,000; wanneer men nu aanneemt dat in 1873, bij het eindigen van het staats-toezigt, zoo als algemeen geloofd wordt, bijna alle den arbeid zullen verlaten, dan wordt het duidelijk dat om die massa door vreemde arbeiders te vervangen nog bijna niets is gedaan. De toestand is dus inderdaad dreigend, en, behoudens zeer energische maatregelen, in de nog overblijvende vijf jaren, kan men met zekerheid voorspellen dat de Kolonie te niet zal gaan.

Mag Nederland dit toestaan? dit is thans de vraag. Het antwoord moet niet gezocht worden in de roemrijke herinneringen van ons verleden, toen Hollands zeehelden de eerste landontdekkers, de eerste koloniestichters der wereld waren; men moet geen pathetisch beroep doen op de schande voor het tegenwoordige geslacht, dat niet eens weet te behouden wat de vaders met goed en bloed hebben gesticht. Men is daarvoor vrij onverschillig, en het denkbeeld van de Kolonie aan eene andere natie te verkoopen is reeds hier en daar uitgesproken; een denkbeeld dat, schoon door velen nog verworpen, nimmer had behooren te

ontstaan. Aan het belang der natie alleen willen wij de zaak toetsen.

Er dient te worden uitgerekend of het voor Nederland *rendeert* eene kleine opoffering voor Suriname te doen.

Hoe vreemd en paradoxaal het klinken moge, Suriname is Java verre vooruit. Terwijl op Java allerlei kwestieën hangen, die — de hemel weet het — de beste koppen van het land in dagelijksche spanning houden, de afschaffing der dwangcultuur, het invoeren van den vrijen arbeid, het individueel grondbezit, de afschaffing van het consignatie-stelsel, der differentieele regten enz., heeft Suriname niets meer af te schaffen. De termijn is vastgesteld (1873) waarop Suriname gelijk zal staan met ieder vrij land in Europa. De arbeider zal er werken of niet werken, al naar verkiezing, tegen een vrijelijk bedongen loon; de kapitalist of de ondernemer zal er heen kunnen gaan, gronden koopen, plantages stichten, arbeiders huren en iedere cultuur vrijelijk uitoefenen. In dit opzigt is dus Suriname zoo ver als een land kan zijn; en nog maar alleen lijdende aan verzwakking, ten gevolge der heilkundige operatie, die het heeft ondergaan om daartoe te komen.

Omtrent de vroegere belangrijkheid der Kolonie zijn niet ondienstig een paar citaten (door een koloniaal blad geleverd) uit de Surinaamsche staatkundige almanak.

“1775. In dit jaar (hetwelk wij als remarquabel aanmerken) arriveerden op deze reede 54 schepen, waaronder 10 slaafhaalders, medebrengende 2356 neger-slaven, en wederom van hier diereet naar den vaderlande gereverteerd 63 schepen, buiten de slaaf-

haalders, dewelke met een gedeelte of derzelver geheele armesoenen naar elders verzeild zijn, hebbende de lading van opgemelde 63 schepen circum circa bestaan in achttien millioen ponden koffij, vijftien millioen tweemaal honderd duizend ponden suiker, zesmaal honderd duizend ponden cacao, en honderd en vijftig duizend ponden katoen, zonder de mindere en geringe producten, beloopende te zamen aan tehuisvracht, welke de navigatie daarvan is profiteerende, bniten de uitvrachten, op eene somma van een milioen viermaal honderd zestig duizend, twee honderd en vijftig guldens."

"1794 1 Maart. De groote vloot, bestaande uit 51 koopvaardijschepen, daarvan 26 suikerladingen, 23 koffij dito en 2 met ballast, onder de commando van de WelEd. Gestr. Heeren A. G. C. DE VIRIEUX en VAN BRAAM, voerende de schepen de Jason en de nieuwe Argo, naar den vaderlande vertrokken, overbrengende 11 en een half millioen ponden koffij, 4 millioen 8 honderd duizend ponden katoen, 5 maal honderd duizend ponden cacao en 18 duizend vaten suiker. Hieruit kan men opmaken van welk groot belang onze Kolonie voor het moederland is, en vordert daarom ook de uiterste zorgen en pogingen niet alleen van de Directie, maar ook van de geheele Republiek."

In 1796 waren in Suriname aanwezig en in bewerking 579 plantages, in 1854 waren er nog slechts 235 en in 1868 209.

De productie van 1867 was:

21,164,000	℔ Suiker,
18,500	" Koffij,
482,500	" Katoen,
1,010,600	" Cacao,

waaruit blijkt dat de rijke koffijcultuur van eene hier

op de markt zoo gewilde en duur betaalde soort, tot somtijds 55 cent per $\frac{1}{2}$ kilo, geheel te niet is gegaan.

Wat Suriname was is gebleken, wat het worden kan is niet te berekenen; dit hangt eenvoudig af van de massa kapitaal en arbeid die men daarheen wil brengen, want rijker bodem is nergens bekend. Het naburige Demerary, dat sedert de emancipatie eene hooge vlugt heeft genomen, levert het bewijs wat zulk eene bezitting in ondernemende handen, zoo als die der Engelschen, worden kan. Men verzekert dat de groote suiker-etablisseminten in Demerary, in weerwil van den duren arbeid der immigranten, 30 tot 35 pCt. jaarlijks winst aan de eigenaren geven.

Eene tegenwerping zal men ons kunnen maken, namelijk, dat sedert de differentiële regten het vervoer der Surinaamsche producten naar het moederland niet meer verplichtend maken, het product hoofdzakelijk naar Noord-Amerika en Engeland en weinig meer naar Nederland wordt verzonden; dit is juist, maar het is slechts een gevolg van den kleinen omvang der Surinaamsche productie; bij eene groote uitbreiding der cultuur is het te verwachten, dat een aanzienlijk deel naar Nederland zal komen. Ook van de Cuba-suiker neemt Noord-Amerika een groot gedeelte, maar kan bij verre na niet alles absorbeeren, en eene groote massa gaat naar Europa. In de eerste acht maanden van dit jaar bij voorbeeld zijn van Havana, Matanzas en Cardenas 142,062 ton suiker naar Noord-Amerika en 235,572 ton naar Europa uitgevoerd.

Bij eene groote uitbreiding der cultuur, kan Nederland dus het voordeel van den aanvoer van een goed deel der Surinaamsche productie te gemoet zien, en

zeer zeker van den uitvoer eener massa Nederlandsche en vreemde voortbrengselen daarheen, hetgeen reeds thans niet onbeduidend is. Hierbij moet men voegen de voordeelen te trekken door Nederlandsche onderdanen, als eigenaren van Surinaamsche landbouwondernemingen.

Wij zouden reeds gesproken hebben van het gewigtige voordeel voor de schatkist van bij vooruitgang der Kolonie zeer spoedig ontslagen te zullen zijn van de jaarlijksche subsidie, die met de door het moederland betaalde kosten van land- en zeemagt, tractementen van hooge ambtenaren enz. soms meer dan een millioen gulden beloopt, maar men zal ons antwoorden, dat men die subsidie even goed kan ontkomen door de Kolonie te verkoopen of *los te laten*, eene uitdrukking die wij tot onze verwondering lazen in het antwoord van den Minister van Koloniën op het verslag nopens hoofdst. IX der Staatsbegrooting voor 1869.

In één woord, wij meenen voldoende te hebben aangetoond, dat Suriname tot eene gewigtige bezitting voor Nederland kan worden opgevoerd, en inderdaad, er bestaat geen reden waarom het Demerary en zelfs Cuba niet zou navolgen. Het moet dus voor Nederland behouden blijven, en de vijf jaren die ons nog scheiden van de opheffing van het staatstoezigt over de vrijgemaakten moeten worden benuttigd; maar hoe, indien particuliere immigratie onvoldoende is en de Staat, na het amendement van den Heer van Bosse, de immigratie niet in handen mag nemen?

SURINAME, dat thans het voorregt bezit van een eigen, zelfstandig beheer, heeft het antwoord daarop gegeven. Krachtens art. 101 van het Reglement op het beleid der Regering in de Kolonie Suriname, heb-

ben eenige leden der Koloniale Staten drie concept-verordeningen voorgesteld:

1°. betreffende eene leening ten laste der Kolonie Suriname, ter bevordering der immigratie;

2°. betreffende eene verhooging van sommige belastingen met 5 opcenten en het heffen van eene buitengewone belasting op de planters;

3°. betreffende een immigratiefonds.

De leidende gedachte van het plan, in drie speciale en eene algemeene memorie van toelichting breedvoerig en duidelijk omschreven is, dat de Koloniale Regering even als in Demerary de immigratiezaak in handen neme, bestellingen van de planters ontvange, de immigranten aanvoere en deze aan de planters aflevere. De betaling der kosten van aanvoer, almede op het voorbeeld van Demerary, zal kunnen geschieden in vijf jaren in vier gelijke termijnen, waarvan de eerste verschijnt nadat de planter twee jaren zijne immigranten ten nutte zijner plantage heeft kunnen gebruiken. De kosten van aanvoer zullen buitendien verminderd worden met het bedrag der staatspremie, uit het millioen hierboven genoemd.

Dit stelsel, het eenige ware en goede, is eene credit-operatie, waardoor de planter uit zijn door vermeerderde werkkraft vermeerderd product zijne immigranten kan betalen. In Demerary heeft het uitmuntend gewerkt.

Het noodige kapitaal zal worden gevonden door eene leening van 2½ millioen gulden, rentende 5 pCt. en in seriën uit te geven, onder guarantie voor aflossing en rente door den Staat der Nederlanden.

De verhooging van belastingen, concept II, strekt tot betaling der rente van deze leening; de aflossing

wordt gevonden uit de termijnswijze betalingen door de planters, welke door eerste hypotheek der plantages worden gewaarborgd.

Ziedaar het plan in hoofdtrekken; eene breedere vermelding is te dezer plaatse onnoodig. De conceptverordeningen worden thans in de Koloniale Staten onderzocht, en het is zeer waarschijnlijk dat zij, met of zonder wijzigingen, zullen worden aangenomen en aan den Gouverneur voorgesteld. In geval van goedkeuring worden zij, krachtens art. 49 van het Reglement, door hem aan den Koning opgezonden, die dan zal hebben te beslissen of hij ze in kracht laat of vernietigt. In het eerste geval zal de medewerking der wetgevende magt moeten worden ingeroepen, tot vaststelling der wet, houdende de garantie der leening.

Men moet der Kolonie de hulde doen van te erkennen, dat zij zich de autonomie die haar geschonken is waardig toont, en kloekmoedig het krachtige besluit heeft opgevat zelve handen aan het werk te slaan en zich zelve te helpen, tot redding van haar bestaan. Zij vraagt thans aan het moederland niet anders dan haren zedelijken steun, het waarborgen eener leening en niets dan het waarborgen, want zij bewijst de rente en aflossing te willen en te kunnen betalen. Zonder deze tusschenkomst echter van den Staat zou aan Suriname het noodige crediet niet worden geschonken en de leening zou mislukken. Eindelijk wordt, des noodig, het sluiten van tractaten met mogendheden, in wier gebied men voornemens is arbeiders te werven, door de Kolonie van het moederland gevraagd.

Daarmede zal Suriname geholpen zijn, en kunnen opwassen tot eene bloeiende volksplanting, die, verre van meer onderstand te vereischen, ruime voordeelen

zal afwerpen voor den moederstaat; zullen de Regering en de Kamer, dit beseffende, de gevraagde hulp, die betrekkelijk zoo gering is, weigeren? Wij hopen het niet. Zal men argumenteren, dat de millioenen tot de emancipatie besteed een voldoende offer zijn geweest en een voldoende hefboom voor de Kolonie om zich op te beuren? Dit zou onjuist zijn, want die millioenen zijn hoofdzakelijk gevloeid in handen van Europesche houders van aandeelen in Surinaamsche plantages, en grootendeels niet weder in koloniale ondernemingen gestoken.

Hier valt onrecht te herstellen, hier geldt het van dwalingen terug te komen. De tegenwoordige Minister van Financiën zal thans reeds lang hebben ingezien dat het streng adhaereeren aan de theorie, dat de Staat geen koopman, geen ondernemer moet zijn, in deze speciale zaak faalt. Het gansche ministerie en de Kamer zullen voor Nederland eene schoone Kolonie willen behouden, en niet gedoogen dat de vreemdeling tot ons roepe:

“Holland, Holland, hoe diep gezonken! Voorheen trotseerden uwe dappere zonen de ongekende zeeën, baanden den weg der beschaving, schreven uw naam op verre stranden en hechtten wingewest op wingewest als parels aan uwe kroon.”

“Thans opent gij uwe zwakke hand, en *laat* uwe Koloniën *los*!”

AMSTERDAM, December 1868.

Z

